

Ομιλία Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Νίκου Χριστοδουλίδη στην 81η Σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών

Όπως μας είχε υπενθυμίσει ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ πριν από μερικά χρόνια, «Τα Ηνωμένα Έθνη είναι το παράγωγο της ΕΛΠΙΔΑΣ».

Ογδόντα ένα χρόνια μετά τη γέννησή της, αυτή η ΕΛΠΙΔΑ δοκιμάζεται.

Η τεχνολογία, συμπεριλαμβανομένης της Τεχνητής Νοημοσύνης, εξελίσσεται με πρωτοφανή ταχύτητα. Η κλιματική αλλαγή αναδιαμορφώνει τις κοινωνίες μας. Το διεθνές περιβάλλον γίνεται όλο και πιο περίπλοκο, πιο αμφισβητούμενο και πιο απρόβλεπτο.

Η διεθνής τάξη δεν αλλάζει απλά. Δοκιμάζεται κατά τρόπο άνευ προηγουμένου.

Αλλά είναι σε τέτοιες εποχές αβεβαιότητας που οι θεμελιώδεις αξίες της πολυμέρειας πρέπει να προστατευθούν:

Το Διεθνές Δίκαιο. Ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών. Ο σεβασμός της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας. Η ειρηνική επίλυση των διαφορών. Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ισότητα των κρατών.

Όλα αυτά δεν αποτελούν αρχές του Παρελθόντος.

Είναι διαχρονικές αρχές. Απαραίτητο συστατικό για το Παρόν και το Μέλλον.

Η πρόκληση ενώπιόν μας είναι επομένως σαφής: καθώς ο κόσμος αλλάζει, οι θεσμοί μας πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στις νέες πραγματικότητες και απειλές. Και να συνεχίσουν να καθοδηγούνται από τα οδυνηρά μαθήματα της ιστορίας ΚΑΙ το όραμα των ιδρυτών αυτού του Οργανισμού.

Αυτή είναι η ουσία της θεματικής της 81ης Γενικής Συνέλευσης: «Αποκατάσταση της εμπιστοσύνης, διαχείριση της αλλαγής: ένας Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών που παράγει αποτελέσματα για όλους.»

Κυρίες και κύριοι,

Η αλλαγή είναι αναπόφευκτη. Αυτό που πρέπει να παραμείνει σταθερό είναι ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών ως πυξίδα μας.

Μας καθοδηγεί όλους. Ανεξάρτητα από τη δύναμη, το μέγεθος και την επιρροή.

Για τις μικρές σε μέγεθος χώρες, η αρχή της ισότητας των κρατών είναι θεμελιώδης. Και αυτή έχει διαμορφώσει την εμπιστοσύνη που μας συνδέει.

Βασιζόμαστε σε ένα διεθνές σύστημα στο οποίο γίνονται σεβαστά η κυριαρχία και η εδαφική ακεραιότητα.

Αναμένουμε τη συνεπή εφαρμογή του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας.

Πιστεύουμε στην ειρηνική επίλυση των διαφορών.

ΚΑΙ απαιτούμε την προστασία των δικαιωμάτων κάθε κράτους.

Αυτά αποτελούν τα αναπόσπαστα στοιχεία της συλλογικής μας εμπιστοσύνης. Και αυτός είναι ο κώδικας αρχών που διέπει τη διπλωματική δράση της Κύπρου.

Και σε αυτόν τον ραγδαία μεταβαλλόμενο κόσμο, τα μικρά και μεσαία μεγέθους κράτη πρέπει να αναζητήσουν συνέργειες, συνεχίζοντας παράλληλα να επιδιώκουν στρατηγική αυτονομία.

Η διατήρηση της εμπιστοσύνης απαιτεί επίσης θεσμούς, ικανούς να ανταποκριθούν στον κόσμο του σήμερα: τα Ηνωμένα Έθνη πρέπει, συνεπώς, να συνεχίσουν να εξελίσσονται.

Η Πρωτοβουλία UN80 αποτελεί σημαντικό μέρος αυτής της προσπάθειας. Το Σύμφωνο για το Μέλλον, καθώς και η Ατζέντα 2030 και οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης, αποτελούν επίσης μέρος της προσπάθειας να διασφαλιστεί ότι η πολυμερής συνεργασία μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες της εποχής μας.

Αυτή η στιγμή της μεταρρύθμισης συμπίπτει επίσης με την ολοκλήρωση μιας δεκαετίας στο πηδάλιο αυτού του Οργανισμού από τον Γενικό Γραμματέα Αντόνιο Γκουτέρες. Η Κύπρος εξάρει την ηγεσία του κατά τη διάρκεια μιας περιόδου και πρωτοφανών παγκόσμιων εξελίξεων, την ακλόνητη δέσμευσή του στην πολυμέρεια ΚΑΙ τις προσπάθειές του για την ενίσχυση και τη μεταρρύθμιση του ΟΗΕ.

Ωστόσο, η μεταρρύθμιση των δομών μας αποτελεί μόνο μέρος της απάντησης. Αυτό που απαιτείται επίσης είναι η ειλικρινής προθυμία των κρατών μελών να συμβάλουν και να προστατεύσουν το πολυμερές σύστημα.

Άλλωστε, τα κράτη διαθέτουν διαφορετικές δυνατότητες, εμπειρίες και προοπτικές.

Οι μεγάλες δυνάμεις έχουν εκτόπισμα. Τα μικρότερα κράτη πρέπει να διαθέτουν πειθώ. Δεν μπορούμε να εξαναγκάσουμε. Μπορούμε όμως να ενώσουμε δυνάμεις.

Δεν μπορούμε να επιβάλουμε τα αποτελέσματα. Μαζί όμως, μπορούμε να βοηθήσουμε στη διαμόρφωση τους.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι σημερινές προκλήσεις απαιτούν συνεργασία και εταιρικές σχέσεις που βασίζονται στη γνώση των περιφερειών και των πραγματικοτήτων τους.

Η Κυπριακή Δημοκρατία επιδιώκει με συνέπεια να πράξει ακριβώς αυτό. Και έχει αναπτύξει τις απαραίτητες δυνατότητες που απαιτούνται για να το πράξει.

Η γεωγραφική μας θέση, στο σταυροδρόμι της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής μάς τοποθετεί κοντά σε μερικές από τις πιο σύνθετες δυναμικές του κόσμου. Ταυτόχρονα μας παρέχει την ευκαιρία να συμβάλουμε ενεργά στην αντιμετώπισή τους.

Μετά την τρομοκρατική επίθεση της Χαμάς στις 7 Οκτωβρίου 2023 και την καταστροφική ανθρωπιστική κατάσταση στη Γάζα, η Κύπρος, εκτός από το ότι έχει διαθέσει περισσότερο από το 25% του προϋπολογισμού της για ανθρωπιστική βοήθεια στην Παλαιστίνη, έχει θέσει σε εφαρμογή τον Θαλάσσιο Ανθρωπιστικό Διάδρομο.

Η Κύπρος μπορούσε να προσφέρει κάτι συγκεκριμένο: τη γεωγραφική της θέση, τις υποδομές της, τις άριστες σχέσεις της με όλες τις χώρες της περιοχής και τη βούληση να συνεργαστεί με διεθνείς εταίρους.

Μέσω της συνεργασίας, μεταξύ άλλων, με τον Μηχανισμό 2720 του ΟΗΕ, η ιδέα αυτή έγινε πρόταση και εξελίχθηκε σε λειτουργική ανθρωπιστική διαδρομή. Μια διαδρομή που συνεχίζει να αποφέρει αποτελέσματα ακόμη και αυτή τη στιγμή.

Η Κύπρος έχει ΕΠΙΣΗΣ διαδραματίσει εποικοδομητικό ρόλο σε περιόδους έκτακτης ανάγκης. Όταν υπήρχε ανάγκη εκκένωσης υπηκόων τρίτων χωρών από τη γειτονιά μας, η χώρα μου λειτούργησε επανειλημμένως ως «ασφαλές καταφύγιο». Οι υποδομές και οι πόροι μας έχουν αξιοποιηθεί προς διευκόλυνση ανθρώπων που βρίσκονται σε κίνδυνο, προκειμένου να διευκολυνθεί η ασφαλής διέλευσή τους.

Μόνο τα τελευταία τρία χρόνια, βοηθήσαμε στην εκκένωση χιλιάδων πολιτών από 70 διαφορετικές χώρες.

ΚΑΙ μέσω του CyprusAid, έχουμε παράσχει ανθρωπιστική βοήθεια σε χώρες που αντιμετωπίζουν φυσικές καταστροφές. Η Κύπρος ήταν μεταξύ των πρώτων που ανταποκρίθηκαν μετά τον καταστροφικό σεισμό στη Βενεζουέλα και τις αιφνίδιες πλημμύρες στο Νεπάλ. Η αντιμετώπιση της καταστροφικής ανθρωπιστικής κατάστασης στο Σουδάν, καθώς και στην ευρύτερη περιοχή του Σαχέλ, αποτέλεσαν

επίσης προτεραιότητα για τη χώρα μου, με ένα μεγάλο ποσοστό των διαθέσιμων πόρων μας να κατευθύνεται προς την περιοχή.

Κυρίες και κύριοι,

Η άνοδος της θερμοκρασίας, η λειψυδρία και τα ακραία καιρικά φαινόμενα μάς επηρεάζουν όλους. Υπερβαίνοντας σύνορα και πολιτική.

Στην Ανατολική Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή, οι αλληλένδετες πολιτικές πραγματικότητες που αντιμετωπίζουμε εντείνονται περαιτέρω λόγω της κλιματικής κρίσης.

Η συνεργασία, επομένως, είναι η μόνη απάντηση.

Αυτός είναι ο σκοπός της Περιφερειακής Πρωτοβουλίας της Κύπρου για την Κλιματική Αλλαγή: να φέρει κοντά τις χώρες της περιοχής μας, ενισχύοντας έτσι τη συλλογική μας δυνατότητα προσαρμογής, μετριασμού και ανθεκτικότητας.

Μια ΑΛΛΗ έκφανση αυτής της προσέγγισης είναι ο Περιφερειακός Σταθμός Αεροπυρόσβεσης Κύπρου. Με έδρα την Αεροπορική Βάση της Πάφου και με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσφέρει ένα επιχειρησιακό κέντρο για την αεροπυρόσβεση και την ταχεία ανταπόκριση, καθώς και ένα Κέντρο Αριστείας για την εκπαίδευση, τη διαλειτουργικότητα και την ανάπτυξη δυνατοτήτων. Αντανακλώντας την έμφαση στην περιφερειακή ανάληψη ευθύνης, συνενώνει εταίρους από τη Μέση Ανατολή, τη Βόρεια Αφρική και τον Κόλπο.

Αυτή η δέσμευση για ενεργό περιφερειακή συνεργασία καταδεικνύεται ΕΠΙΣΗΣ μέσω του CYCLOPS, το οποίο συστάθηκε από κοινού με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Στα τέσσερα χρόνια λειτουργίας του, έχει προσφέρει εξειδικευμένη εκπαίδευση σε χιλιάδες κυβερνητικούς αξιωματούχους από περισσότερες από 50 χώρες, από τη Μέση Ανατολή, την Αφρική, την Κεντρική Ασία και την Ευρώπη.

Εξοχότατοι,

Η ικανότητα να γεφυρώνει διαφορετικά συμφερόντων ήταν επίσης στο επίκεντρο της Προεδρίας της Κύπρου του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους.

Για έξι μήνες, μια χώρα με λιγότερο από ένα εκατομμύριο κατοίκους ανέλαβε την ευθύνη να κατευθύνει το έργο μιας Ένωσης 450 εκατομμυρίων Ευρωπαίων πολιτών.

Για την Κύπρο, αυτό ήταν ταυτόχρονα Ευθύνη και Ευκαιρία: να ακούσει, να διαπραγματευτεί, να οικοδομήσει συναίνεση. Και να βοηθήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της να προχωρήσουν σε κοινές προτεραιότητες.

Το μέγεθός μας δεν μείωσε την ευθύνη να ηγηθούμε.

Ούτε μείωσε την ικανότητά μας να ανταποκριθούμε σε αυτή την ευθύνη.

Η θέση μας είναι σαφής: Σε μια εποχή πολλαπλών κρίσεων, η απομόνωση είναι το αντίθετο της υπευθυνότητας και μια πολυτέλεια που δεν μπορούμε να έχουμε.

Η Κύπρος απέδειξε ότι είναι ένας ενεργός και υπεύθυνος παράγοντας στη διεθνή κοινότητα. Έχει συνεισφέρει στη διαχείριση κρίσεων, στην ανθρωπιστική βοήθεια, στις περιφερειακές συνέργειες, στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της πολυμέρειας.

Αξιότιμοι Εκπρόσωποι,

Σε αυτούς τους καιρούς ραγδαίων μεταβολών, η Αξιοπιστία του ΟΗΕ πρέπει να διαφυλαχθεί.

Και η αξιοπιστία απαιτεί συνέπεια στην εφαρμογή του διεθνούς δικαίου.

Για τη χώρα μου, την Κύπρο, αυτό δεν είναι μια αφηρημένη αρχή. Είναι μια οδυνηρή, υπαρξιακή πραγματικότητα.

Πενήντα δύο χρόνια έχουν περάσει από την παράνομη τουρκική εισβολή στην Κύπρο. Μια πράξη επιθετικότητας, που παραβιάζει τις θεμελιώδεις αρχές του Χάρτη του ΟΗΕ.

Μια συνεχιζόμενη, κατάφωρη παραβίαση του διεθνούς δικαίου, με περισσότερο από το ένα τρίτο του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας να παραμένει υπό τουρκική κατοχή.

Εδώ και 52 χρόνια, δεκάδες χιλιάδες εκτοπισμένοι και οι απόγονοί τους εμποδίζονται από το να επιστρέψουν στα σπίτια τους.

Εδώ και 52 χρόνια, τα Βαρώσια παραμένουν περικλειστα, με την Τουρκία να αψηφά ακόμη τις σαφείς και συγκεκριμένες υποχρεώσεις της που ορίζονται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Εδώ και 52 χρόνια, βιώνουμε παραβιάσεις θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων· την καταστροφή της θρησκευτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς· ΚΑΙ την οργανωμένη μεταφορά εποίκων που συνιστά δημογραφική αλλοίωση.

Ο πόνος και η τεράστια οδύνη αποτελούν την καθημερινή πραγματικότητα των συγγενών των αγνοουμένων, οι οποίοι μέχρι και σήμερα απαιτούν απαντήσεις σχετικά με την τύχη των αγαπημένων τους προσώπων.

ΚΑΙ εδώ και 52 χρόνια, οι αρχές που διακυβεύονται παραμένουν οι ίδιες.

Ο σεβασμός της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας δεν είναι ρητορικά σχήματα. Ούτε πρέπει να εφαρμόζονται επιλεκτικά, ανάλογα με το ποιος είναι ο δράστης.

Αυτές οι αρχές δεν καθίστανται λιγότερο σημαντικές με το πέρασμα του χρόνου.

Ούτε και τα Ψηφίσματα αυτ

ού του Οργανισμού.

Τα Ψηφίσματα του ΟΗΕ δεν μπορούν να εφαρμόζονται σε μια περίπτωση και να αγνοούνται σε μια άλλη.

Και η κυριαρχία και η εδαφική ακεραιότητα ενός κράτους δεν μπορούν να εξαρτώνται από το μέγεθός του, τη δύναμή του ή το πέρασμα του χρόνου.

Αυτό δεν είναι μόνο ένα ζήτημα που αφορά την Κύπρο.

Αφορά την αξιοπιστία του ίδιου του διεθνούς συστήματος.

Αν ζητάμε από τα κράτη να πιστεύουν στην πολυμέρεια, αν περιμένουμε από αυτά να συμβάλλουν ενεργά σε αυτή, τότε πρέπει να μπορούν να Πιστεύουν ότι οι αρχές και οι αποφάσεις των θεσμών μας θα τηρούνται χωρίς εξαίρεση.

Αυτή η συνέπεια έχει σημασία, ιδιαίτερα για τα κράτη των οποίων η ασφάλεια βασίζεται στην προστασία που παρέχει το διεθνές δίκαιο και όχι στην ισορροπία δυνάμεων.

Κυρίες και κύριοι,

Άκουσα πολύ προσεκτικά την ομιλία του Προέδρου Ερντογάν χθες: αναφορές στο διεθνές δίκαιο, στον σεβασμό της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας όλων των κρατών. Στην παράνομη κατοχή, στο δρόμα των προσφύων.

Εντούτοις, σε σχέση με την Κύπρο, η Τουρκία πράττει το ακριβώς αντίθετο. Μέγιστη υποκρισία.

Ο Πρόεδρος Ερντογάν έκανε επίσης εκτενή αναφορά στον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Αλλά οι πολιτικοί κρίνονται όχι από τα λόγια αλλά από τις πράξεις τους.

κύριε Ερντογάν, εάν επιθυμείτε να επικαλείστε τον Χάρτη, πρέπει πρώτα να τον εφαρμόζετε.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ έχει καθορίσει το πλαίσιο για την επίλυση του κυπριακού προβλήματος. Το πλαίσιο αυτό, μιας Διζωνικής Δικοινοτικής Ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα παραμένει η ΜΟΝΑΔΙΚΗ βάση επί της οποίας πρέπει να επιτευχθεί μια συνολική λύση.

Παραμένω πλήρως προσηλωμένος στην επίτευξη μιας συνολικής λύσης.

Είμαι έτοιμος για την επανέναρξη διαπραγματεύσεων από το σημείο όπου είχαν διακοπεί το 2017, αξιοποιώντας το ουσιαστικό έργο που έχει ήδη επιτελεστεί, εντός του συμφωνημένου πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών.

Η κοινή βάση υπάρχει: τα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, το διεθνές δίκαιο, καθώς και το δίκαιο, οι αξίες και οι αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αυτό που απαιτείται τώρα είναι πολιτική βούληση από όλα τα μέρη.

Μια ειλικρινής προθυμία να επιστρέψουμε σε ουσιαστικές διαπραγματεύσεις.

Να εμπλακούμε σοβαρά.

Να οικοδομήσουμε πάνω στο έργο που έχει ήδη επιτευχθεί.

ΚΑΙ να καταλήξουμε σε μια λύση που θα επανενώσει τη χώρα μας και τον λαό μας.

Μια λύση που θα επιτρέπει στους Ελληνοκύπριους, στους Τουρκοκύπριους, στους Μαρωνίτες, στους Αρμένιους και στους Λατίνους να ζουν μαζί με Ειρήνη, Ασφάλεια και Ευημερία.

Από την πλευρά μου, επιτρέψτε μου να το επαναλάβω, δηλώνω απόλυτα δεσμευμένος.

Διότι η διχοτόμηση δεν θα γίνει αποδεκτή. Δεν μπορεί και δεν θα είναι αυτό το μέλλον της πατρίδας και του λαού μου. Ποτέ. Η αποφασιστικότητά μας να επανενώσουμε το νησί μας είναι ακλόνητη.

Συνεπώς, καλώ τους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μου να αντιληφθούν το κοινό μας μέλλον ως μια μοναδική ευκαιρία για ευημερία.

ΚΑΙ καλώ τον Πρόεδρο Ερντογάν να επιτρέψει ουσιαστικές διαπραγματεύσεις εντός του πλαισίου που έχει συμφωνηθεί από τον ΟΗΕ.

Εξοχότατοι,

Αναφέρθηκα αρκετές φορές στο ότι η Αλλαγή είναι αναπόφευκτη.

Όμως οι Επιλογές που κάνουμε ως απάντηση στην Αλλαγή, είναι δικές μας.

Για χώρες όπως η Κύπρος, η απάντηση πρέπει να είναι οι στοχευμένες συνεργασίες. Συνεργασίες που αποδίδουν όταν χρειάζεται. Που δημιουργούνται από την πεποίθηση ότι, σε καιρούς ανάγκης, πρέπει να ενεργούμε από κοινού. Αυτή είναι η επιλογή που πρέπει να κάνουμε.

Μπορούμε να αφήσουμε τις διαφορές μας να αποδυναμώσουν τους θεσμούς που οικοδομήσαμε μαζί. Ή μπορούμε να τους ενισχύσουμε.

Μπορούμε να αφήσουμε τις διαφορές ισχύος να καθορίσουν ποια φωνή έχει σημασία. Ή μπορούμε να επαναβεβαιώσουμε τις ιδρυτικές αρχές αυτού του Οργανισμού.

Για την Κύπρο, δεν υπάρχει τέτοιο δίλημμα:

Πιστεύουμε σε έναν Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών που προστατεύει τις αρχές του Χάρτη του και έχει τη δυνατότητα να ενεργεί σύμφωνα με αυτές.

Πιστεύουμε σε ένα πολυμερές σύστημα στο οποίο κάθε κράτος έχει τόσο δικαιώματα όσο και ευθύνες.

ΚΑΙ πιστεύουμε ότι τα μικρά κράτη έχουν να διαδραματίσουν έναν ιδιαίτερο ρόλο: ΟΧΙ στο περιθώριο των διεθνών υποθέσεων, αλλά ως ενεργοί συμμετέχοντες στη διαμόρφωση του κοινού μας μέλλοντος.

Για την Κυπριακή Δημοκρατία, αυτό σημαίνει να υπερασπιζόμαστε τις αρχές στις οποίες στηριζόμαστε, να συνεισφέρουμε στους θεσμούς στους οποίους πιστεύουμε, να οικοδομούμε εταιρικές σχέσεις για το κοινό καλό, να αναλαμβάνουμε πρωτοβουλίες για τη δημιουργία χρήσιμων συνεργειών και να ενεργούμε υπεύθυνα όπου μπορούμε να κάνουμε τη διαφορά.

Παρά τις προκλήσεις λόγω της τουρκικής κατοχής, παραμένουμε ανθεκτικοί και ακλόνητοι στην πίστη μας στο Πολυμερές σύστημα.

Διότι, τελικά, η δύναμη της πολυμέρειας μετριέται από το πόσο κάθε κράτος μέλος έχει την πεποίθηση ότι η δική του φωνή έχει σημασία, τα δικά του δικαιώματα προστατεύονται και η δική του συνεισφορά έχει αξία.

Έτσι αποκαθιστούμε την Εμπιστοσύνη.

Έτσι διαχειριζόμαστε την αλλαγή.

Και έτσι οικοδομούμε έναν Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών που πραγματικά παράγει αποτελέσματα για όλους.